

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Eiropas pilsoņu iniciatīva – “Glābiet bites un lauksaimniekus!””**(pašiniciatīvas atzinums)**

(2023/C 100/07)

Ziņotājs: **Arnold PUECH d’ALISSAC**

Pilnsapulces lēmums	19.5.2022.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	24.11.2022.
Pieņemts plenārsesijā	15.12.2022.
Plenārsesija Nr.	574
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	168/0/2

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Šīs Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) panākumi liecina par to, ka ES pilsoņi liek ļoti lielas cerības uz Eiropas Komisiju (EK). Vispirms EESK vēlas paust atzinību iniciatīvas organizatoram un, ņemot vērā grūtības savākt visus nepieciešamos parakstus, atzinīgi vērtē iedzīvotāju ieinteresētību, pateicoties kurai iniciatīva ir guvusi šādus panākumus. Tādēļ Komiteja aicina EK sniegt precīzas un konkrētas atbildes uz šajā EPI izteiktajām prasībām.

1.2. EESK pauž nožēlu, ka izvēlētajā nosaukumā “Glābiet bites un lauksaimniekus!” nav atspoguļots šīs EPI galvenais ierosinājums – līdz 2035. gadam pilnībā atteikties no sintētisko pesticīdu izmantošanas. EESK uzsver arī, ka EK pašlaik izstrādā vai ir jau pieņēmusi daudzus tiesību aktus par bitēm, apputekšnētājiem, bioloģisko daudzveidību, pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu un atbalstu lauksaimniekiem agroekoloģiskās pārkārtošanās jomā, taču atzīst, ka šie pasākumi nav ļāvuši pilnībā sasniegt tajos noteiktos mērķus. Tādēļ Komiteja aicina EK veikt vēl citus pasākumus, lai konkrēti un ar lielāku efektivitāti sasniegtu savus augstu uzstādītos mērķus. EESK iesaka, piemēram, vairāk atbalstīt precīzo lauksaimniecību, digitālo lauksaimniecību, bioloģisko kontroli, robotiku, kā arī agroekoloģiju.

1.3. Tomēr EESK uzstāj, ka, ievērojot to, cik svarīga ir sistēmu ilgtspēja un uztursuverenitāte, ir būtiski ņemt vērā visus trīs ilgtspējas pilārus (vides, sociālo un ekonomisko), neaizmirstot par ekonomiku, kas bieži vien tiek atstāta bez ievērības.

1.4. EESK arī aicina EK pirms jebkādu lēmumu pieņemšanas veikt ietekmes novērtējumus, it īpaši ar mērķi noteikt to, cik iniciatīva izmaksās lauksaimnieciskajai ražošanai un ekonomikai un attiecīgi kādus ekonomiskos zaudējumus lauksaimniekiem radīs bioloģiskās daudzveidības zudums.

2. Vispārīga informācija**2.1. Eiropas pilsoņu iniciatīva par bitēm, cilvēkiem un videi saudzīgāku lauksaimniecību**

2.1.1. EPI mehānisms sniedz iespēju ES pilsoņiem aktīvi piedalīties Eiropas Savienības (ES) demokrātiskajos procesos un aicināt EK ierosināt jaunus tiesību aktus. Ja iniciatīvu atbalsta vismaz viens miljons ES pilsoņu un tā sasniedz nepieciešamās robežvērtības vismaz ceturtdaļā dalībvalstu⁽¹⁾, Eiropas Komisijai ir jāreaģē uz šo EPI.

(¹) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/788 (2019. gada 17. aprīlis) par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (OV L 130, 17.5.2019., 55. lpp.).

2.1.2. Tā kā EPI "Glābiet bites un lauksaimniekus! Virzībā uz bitēm draudzīgu lauksaimniecību veselīgai videi" nepieciešamās robežvērtības ir sasniegusi, EK ir jāerosina tiesību akti ar mērķi līdz 2035. gadam pakāpeniski pārtraukt sintētisko pesticīdu lietošanu, atjaunot bioloģisko daudzveidību un palīdzēt lauksaimniekiem šajā pārkārtošanās posmā.

2.2. Apputeksnētāju iznīkšanas un bioloģiskās daudzveidības samazināšanās konteksts Eiropā

2.2.1. Šajā EPI izteiktās prasības ir saistītas ar to, ka Eiropā samazinās bišu skaits. Eiropas bišu sarkanais saraksts tiešām liecina, ka sarūk viena no trim bišu un tauriņu sugām un katrai desmitajai bišu sugai draud izmiršana ⁽²⁾.

2.2.2. Tikmēr ar dzīvās dabas pārstāvju starpniecību vismaz daļēji tiek apputeksnēti 84 % Eiropas kultūraugu ⁽³⁾ un 78 % ES savvaļas augu ir atkarīgi no apputeksnētājkukaiņiem ⁽⁴⁾. Tāpēc to aizsardzība ir ļoti svarīga lauksaimnieciskajai ražošanai pašreizējā būtiskajā pārtikas nodrošinājuma un uztursuverenitātes kontekstā. Bez bitēm nav iespējama arī medus ražošana, turklāt Eiropas Savienība saražo tikai 60 % sev nepieciešamā medus. Lai apmierinātu pieprasījumu, medu nākas importēt (un 28 % medus tiek ievests no Ķīnas), bet šā medus kvalitāte ir vājāka nekā Eiropas medum.

2.2.3. Starpvaldību zinātnes un politikas platformas bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (IPBES) sagatavotais novērtējuma ziņojums par apputeksnētājiem, apputeksnēšanu un pārtikas ražošanu ⁽⁵⁾ liecina, ka apputeksnētāju iznīkšanas galvenie faktori ir izmaiņas zemes izmantojumā, intensīva lauksaimniecība un pesticīdu pielietošana, vides piesārņojums, invazīvas svešzemju sugas, patogēni un klimata pārmaiņas.

2.2.4. Daudzveidīgs pārtikas resurss (nektārs un ziedputekšņi), kas ir pieejams pietiekamā daudzumā visa gada garumā, arī ir būtisks faktors labai bišu attīstībai un regulārākas medus ražošanas nodrošināšanai biškopjiem ⁽⁶⁾.

2.2.5. Bišu skaita samazināšanās notiek plašākā bioloģiskās daudzveidības izzušanas kontekstā. IPBES 2019. gada globālajā novērtējuma ziņojumā par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem ⁽⁷⁾ tika sniegts pārskats par bioloģiskās daudzveidības izzušanu nepieredzētā apmērā.

2.2.6. Pēc šiem IPBES ziņojumiem Lauksaimniecības, pārtikas un vides pētniecības institūts (INRAE) un Francijas Jūras izmantošanas izpētes institūts (Ifremer) 2022. gada maijā publicēja kolektīvu zinātnisko novērtējumu par augu aizsardzības līdzekļu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem ⁽⁸⁾. Kolektīvajā zinātniskajā novērtējumā ir uzsvērts bioloģiskās daudzveidības samazināšanās daudzfaktoru aspekts, kā arī grūtības noteikt, cik lielā mērā augu aizsardzības līdzekļi ietekmē šo samazināšanos, jo dažādi faktori ir savstarpēji atkarīgi. Savukārt zinātnes atziņas ir devušas iespēju pētījumā konstatēt skaidru cēloņsakarību starp augu aizsardzības līdzekļu izmantošanu un dažu populāciju samazināšanos: tā notiek apputeksnētājkukaiņu gadījumā.

2.3. Eiropas Komisija pašlaik izstrādā vai ir jau pieņēmusi daudzus tiesību aktus par bitēm, pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu, bioloģiskās daudzveidības atjaunošanu un atbalstu lauksaimniekiem agroekoloģiskās pārkārtošanās īstenošanai

2.3.1. Par bišu un apputeksnētāju aizsardzību: ES 2018. gadā uzsāka ES Apputeksnētāju iniciatīvu, kuras mērķis ir cīnīties pret savvaļas apputeksnētāju skaita samazināšanos Eiropas Savienībā. Iniciatīva ietver desmit darbības, kas iedalītas trīs prioritārajās tēmās:

- uzlabot zināšanas par apputeksnētāju iznīkšanu, tās cēloņiem un sekām,
- cīnīties pret apputeksnētāju iznīkšanas cēloņiem,
- veicināt izpratni, iesaistīt sabiedrību kopumā un veicināt sadarbību.

⁽²⁾ Nieto, A. un citi, 2014, *European Red List of Bees* (Eiropas bišu sarkanais saraksts).

⁽³⁾ Williams, I. H., 1994, *The dependence of crop production within the European Union on pollination by honeybees* (Augkopības atkarība Eiropas Savienībā no apputeksnētājam medus bitēm).

⁽⁴⁾ Ollerton, J. un citi, 2011, *How many flowering plants are pollinated by animals?* (Cik lielu daļu ziedaugu apputeksnē dzīvās dabas pārstāvji?).

⁽⁵⁾ IPBES, 2016, *Assessment Report on Pollinators, Pollination and Food Production* (Novērtējuma ziņojums par apputeksnētājiem, apputeksnēšanu un pārtikas ražošanu).

⁽⁶⁾ Francijas Bišu un apputeksnēšanas tehniskais un zinātniskais institūts (ITSAP), 2015, *Ressources alimentaires pour les abeilles* (Pārtikas resursi bitēm).

⁽⁷⁾ IPBES, 2019, *Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services* (Globālais novērtējuma ziņojums par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem).

⁽⁸⁾ INRAE un Ifremer, 2022, *Impacts des produits phytopharmaceutiques sur la biodiversité et les services écosystémiques* (Augu aizsardzības līdzekļu ietekme uz bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem).

Tomēr Eiropas Revīzijas palāta Īpašajā ziņojumā 15/2020 par savvaļas apputeksnētāju aizsardzību ES ⁽⁹⁾ konstatēja, ka “tam bija maza ietekme uz iznīkšanas apturēšanu un ka iniciatīvas mērķu sasniegšanai nepieciešama labāka pārvaldība”. Arī pati EK savā ziņojumā par iniciatīvas īstenošanu ⁽¹⁰⁾ atzina: lai gan iniciatīvas darbību īstenošanā ir panākts ievērojams progress, joprojām ir jāpieliek pūles, lai novērstu dažādus iznīkšanas cēloņus.

2.3.2. Par augu aizsardzības līdzekļu seku un riska samazināšanu: EK 2022. gada jūnijā iesniedza jaunu regulas projektu ⁽¹¹⁾ un sāka pārskatīt direktīvu par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu, lai risinātu galveno problēmu, kas saistīta ar šīs direktīvas ierobežoto efektivitāti pesticīdu lietošanas un risku cilvēku veselībai un videi samazināšanā. Galveno pārmaiņu elementi var būt šādi:

- juridiski saistoši mērķi ES līmenī, lai līdz 2030. gadam par 50 % samazinātu ķīmisko pesticīdu, kā arī visbīstamāko pesticīdu lietošanu un risku,
- jauni pasākumi, kas liktu lauksaimniekiem īstenot kultūraugu integrēto aizsardzību pret kaitēkļiem,
- visu pesticīdu aizliegums jutīgās zonās ar stingriem izņēmumiem.

2.3.3. Eiropas Savienībā augu aizsardzības līdzekļu laišana tirgū ir stingri reglamentēta. Tiesiskais regulējums augu aizsardzības līdzekļu laišanai tirgū Eiropas Savienībā ir noteikts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 ⁽¹²⁾. Saskaņā ar šo regulu pirms aktīvās vielas apstiprināšanas ES līmenī tiek veikts riska novērtējums, lai izvairītos no iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz veselību vai vidi. Turklāt vadlīnijas par augu aizsardzības līdzekļu riska izvērtējumu attiecībā uz bitēm jeb “Vadlīnijas par bitēm” ⁽¹³⁾ tiek pārskatītas, lai ņemtu vērā jaunākās zinātnes atziņas šajā jomā.

2.3.4. Par bioloģiskās daudzveidības atjaunošanu lauksaimniecības teritorijās: lai gan tas neattiecas tikai uz lauksaimniecības teritorijām, ES var izmantot *Natura 2000* tīklu, kā arī Putnu ⁽¹⁴⁾ un Dzīvotņu ⁽¹⁵⁾ direktīvu, kas veido ES dabas aizsardzības tiesību aktu pamatu. EK ir pieņēmusi arī ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam ⁽¹⁶⁾. Šī stratēģija ietver darbības un saistības bioloģiskās daudzveidības atjaunošanai lauksaimniecības platībās, kā izklāstīts regulas projektā par dabas atjaunošanu ⁽¹⁷⁾, ar ko EK nāca klajā 2022. gada 22. jūnijā. Jo īpaši projekta 8. pantā ir paredzēts saistošs mērķis dalībvalstīm līdz 2030. gadam apvērst apputeksnētāju populāciju sarukšanas tendenci, bet 9. pantā ir noteiktas saistības atjaunot lauksaimniecības ekosistēmas, piemēram, līdz 2030. gadam panākt, lai vismaz 10 % no ES lauksaimniecības zemes platības “aizņemtu ļoti daudzveidīgi ainavas elementi”.

2.3.5. Par atbalstu lauksaimniekiem pārkārtošanās procesā: jaunā kopējā lauksaimniecības politika (KLP) 2023.–2027. gadam ir būtisks instruments, lai sasniegtu vērienīgos Eiropas zaļā kursa mērķus un atbalstītu lauksaimniekus. Revīzijas palāta Īpašajā ziņojumā 2020. gadā parādīja, ka pašreizējās KLP ieguldījums nav spējis novērst bioloģiskās daudzveidības samazināšanos lauksaimniecības teritorijās ⁽¹⁸⁾. Revīzijas palāta secināja, ka “Komisijas līdzsekošana ES budžeta izdevumiem bioloģiskās daudzveidības jomā nav uzticama, KLP tiešo maksājumu ietekme ir ierobežota vai nav zināma, un Komisija un dalībvalstis ir devušas priekšroku lauku attīstības pasākumiem ar mazāku ietekmi”. Jaunajā KLP ir iekļauti jauni pasākumi, lai uzlabotu tās vidisko ietekmi, piemēram, uzlabota nosacījumu sistēma.

⁽⁹⁾ Eiropas Revīzijas palāta. Īpašais ziņojums 15/2020.

⁽¹⁰⁾ COM(2021) 261 final.

⁽¹¹⁾ COM(2022) 305 final.

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp.).

⁽¹³⁾ EFSA, 2022, *Revised guidance on the risk assessment of plant protection products on bees (Apis mellifera, Bombus spp. and solitary bees)* (Pārskatītas vadlīnijas par augu aizsardzības līdzekļu riska izvērtējumu attiecībā uz bitēm (Eiropas medus bite, kamene un bite vientuļniece)).

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 380 final.

⁽¹⁷⁾ COM(2022) 304 final.

⁽¹⁸⁾ Eiropas Revīzijas palāta. Īpašais ziņojums 13/2020.

2.3.6. Apputeksnētājus var netieši ietekmēt ES dokumenti un darbs jomās, kas nav saistītas ar lauksaimniecību, piemēram, tiesību aktu kopums "Gatavi mērķrādītājam 55 %", kas saistīts ar ES mērķi līdz 2030. gadam samazināt oglekļa emisijas par 55 % (bites skar arī klimata pārmaiņas), Nulles piesārņojuma rīcības plāns gaisa, ūdens un augsnes piesārņojuma likvidēšanai, Atjaunojamo energoresursu direktīva vai arī jaunā ES Meža stratēģija, kurā Eiropas Komisija ir izvirzījusi vērienīgu mērķi līdz 2030. gadam visā Eiropā iestādīt trīs miljardus koku.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. EESK uzsver, ka EPI ir svarīgs instruments ES pilsoņu tiešai līdzdalībai. EPI ir visspēcīgākais no Eiropas līmenī pastāvošajiem līdzdalības demokrātijas līdzekļiem. EESK kalpo kā tilts starp pilsoniskās sabiedrības organizācijām un Eiropas iestādēm un gadu gaitā ir nostiprinājusi EPI nozīmi un palīdzējusi panākt, lai Eiropas iestāžu ikdienas darbā tās nepaliktu neievērotas. Komiteja ir gandarīta par to, ka šis būs pirmais atzinums, kas par EPI tiks pieņemts pirms EK atbildes un aicina Komisiju precīzi atbildēt uz paustajām prasībām.

3.2. EESK pauž nožēlu, ka izvēlētajā nosaukumā "Glābiet bites un lauksaimniekus!" nav atspoguļots šīs EPI galvenais ierosinājums – līdz 2035. gadam pilnībā atteikties no sintētisko pesticīdu izmantošanas. Komiteja uzsver, ka EK pašlaik izstrādā vai ir jau pieņēmusi daudzus tiesību aktus, ar kuriem mēģina reaģēt uz šīm prasībām, taču atzīst, ka šie pasākumi nav ļāvuši pilnībā sasniegt izvirzītos mērķus. Tādēļ Komiteja aicina EK veikt vēl citus pasākumus, lai tieši un ātri sasniegtu savus mērķus. Tomēr EESK uzstāj uz nepieciešamību svarīgajā sistēmu ilgtspējas un uztursuverenitātes kontekstā ņemt vērā visus trīs ilgtspējas pīlārus (vides, sociālo un ekonomisko) un pirms jebkādu lēmumu pieņemšanas veikt ietekmes novērtējumus, jo īpaši, lai novērtētu iniciatīvas izmaksas lauksaimnieciskajai ražošanai un ekonomikai.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Par EPI prasību "līdz 2030. gadam pakāpeniski samazināt sintētisko pesticīdu lietošanu ES lauksaimniecībā par 80 %, sākot ar visbīstamākajām vielām, un līdz 2035. gadam pilnībā pārtraukt sintētisko pesticīdu izmantošanu":

4.1.1. EESK brīdina, ka nevajadzētu priekšlikumā izvirzīt ideālistiskus mērķus vai mērķus, kurus pārāk īsā termiņa dēļ nebūtu iespējams sasniegt. Komiteja uzsver, ka EK jau ir ierosinājusi līdz 2030. gadam par 50 % samazināt ķīmisko pesticīdu, kā arī visbīstamāko pesticīdu lietošanu un ar tiem saistīto risku. Komiteja visumā iebilst pret tādu mērķu noteikšanu pesticīdu samazināšanas jomā, kuru sasniegšanai nebūtu pieejami efektīvi un lauksaimniekiem pieejami alternatīvi risinājumi.

4.1.2. EESK uzsver, ka Eiropā tiesiskais augu aizsardzības līdzekļu regulējums mērķu ziņā ir viens no visstingrākajiem pasaulē, jo tajā noteikts princips, ka ir jābūt izslēgtai nepieņemamai ietekmei uz vidi.

4.1.3. EESK uzskata: tā kā medus bišu un savvaļas apputeksnētāju skaita samazināšanos izraisa daudzi faktori, pesticīdu lietošanas pārtraukšana nebūtu jāuzskata par vienīgu vai galveno bišu glābšanas līdzekli. Svarīgi ir apkarot visus faktorus, kas izraisa samazināšanos. Piemēram, mājas bišu gadījumā profesionālie biškopji galvenokārt cīnās pret varrozi un Āzijas sirseni un cer uz jauniem ārstēšanas risinājumiem, kas ļaus viņiem labāk aizsargāt bites.

4.1.4. EESK konstatē, ka lauksaimniecībai ir svarīgas medus bites, savvaļas apputeksnētāji un citi kukaiņi (augu apputeksnēšana, kaitēkļu skaita dabiskā regulācija u. c.). Kā piemēru Komiteja var minēt savstarpēji izdevīgas partnerības starp lauksaimniekiem un biškopjiem un tādas pēc lauksaimnieku iniciatīvas uzsāktus pasākumus kā "Adoptē stropu!"⁽¹⁹⁾. Lauksaimnieki, kas adoptē stropus, veicot augu aizsardzības pasākumus saviem kultūraugiem, bišu aizsardzībai pievērš īpašu uzmanību. Vajadzētu arī izvērst *ApiAlert*⁽²⁰⁾ tipa shēmas, kas dotu iespēju uzskaitīt mirstību bišu stropus un objektīvi noteikt bišu mirstības patiesos cēloņus.

4.2. Par EPI prasību "atjaunot dabiskās ekosistēmas lauksaimniecības platībās, lai lauksaimniecība kļūtu par bioloģiskās daudzveidības atjaunošanās vektoru":

⁽¹⁹⁾ *Le Betteravier. Quand 14 agriculteurs de l'Aisne deviennent apiculteurs* (Kad 14 lauksaimnieki no Ēnas kļūst par biškopjiem).

⁽²⁰⁾ 20 minūtes. *Toulouse: Pour suivre la mortalité des abeilles, BeeGuard met au point un compteur vidéo sur ses ruches connectées* (Tulūza: Lai uzraudzītu bišu mirstību, *BeeGuard* uz saviem savienotajiem bišu stropiem uzstāda videokaitītāju).

4.2.1. EESK uzsver, ka cilvēka darbība tāpat kā daži lauksaimniecības paņēmieni ir viens no apputeksnētāju un bioloģiskās daudzveidības samazināšanās cēloņiem, tomēr lauksaimniecība var būt arī risinājums. Piemēram, Komiteja vēlas, lai tiktu vairāk atbalstīti projekti, kuru ietvaros lauksaimnieki atjaunotu dzīvzogu stādījumus vai veidotu medus iegūšanas resursus un tādejādi kļūtu par bišu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības dalībniekiem. Turklāt svarīgi būs uzlabot lauksaimnieku atalgojumu par viņu sniegtajiem ekosistēmu pakalpojumiem, lai viņus atbalstītu šādu projektu īstenošanā.

4.2.2. EESK konstatē, ka par EK apņemšanos panākt, lai lauksaimniecība kļūtu par biodaudzveidības atjaunošanas līdzekli, liecina Biodaudzveidības stratēģija un stratēģija “No lauka līdz galdam”, kā arī Dabas atjaunošanas regulas priekšlikuma mērķi un pasākumi, un pauž bažas par ES uztursuverenitātes ievērošanu.

4.2.3. EESK uzskata, ka būtu jānovērtē arī brīvprātīgās lauksaimniecības iniciatīvas apputeksnētāju vai bioloģiskās daudzveidības veicināšanai, kuras plaukst visā Eiropā. Piemēram, Francijā Nacionālā lauksaimnieku arodbiedrību federācija (FNSEA) ir publicējusi apkopojumu par apputeksnētājiem labvēlīgām lauksaimniecības iniciatīvām⁽²¹⁾. Lai izplatītu bitēm draudzīgu labu lauksaimniecības praksi, apkopojumā ir apzinātas Francijā pastāvošās uz apputeksnētājiem vērstās brīvprātīgās iniciatīvas un sniegti iedvesmojoši pozitīvi un pragmatiskie piemēri. Pamatojoties uz tādu pašu principu, 2018. gadā Dānijā tika uzsākta komunikācijas kampaņa “10 bitēm draudzīgi ieteikumi jūsu saimniecībai”⁽²²⁾. Kampaņa popularizē dažādas brīvprātīgas iniciatīvas, ko lauksaimnieki var īstenot savā lauku saimniecībā, piemēram, dzīvzogu stādīšana, ziedu joslu veidošana vai augu aizsardzības līdzekļu noneses ierobežošana, smidzināšanu veicot piemērotos klimatiskajos apstākļos (piemēram, kad vējš ir lēns) vai izmantojot noneses samazināšanas sistēmas.

4.2.4. EESK uzskata: lai atjaunotu dabiskās ekosistēmas lauksaimniecības teritorijās, EK būs jāizmanto virkne viru: agroekoloģiskās infrastruktūras uzturēšana un atjaunošana; kultūraugu dažādošana ar mērķi ainavā veicināt kultūraugu daudzveidību; agromežsaimniecības, bioloģiskās lauksaimniecības un produktu ar kvalitātes un izcelsmes identifikācijas zīmi (KIIZ) izvērsšana; ilggadīgo zālāju uzturēšana; pesticīdu lietošanas un ietekmes samazināšana u. c.

4.3. Par EPI prasību “veikt lauksaimniecības reformu, par prioritāti izvirzot maza apjoma, daudzveidīgu un ilgtspējīgu lauksaimniecību, atbalstot strauju agroekoloģiskās un bioloģiskās lauksaimniecības prakses pieaugumu un nodrošinot lauksaimnieku apmācību un neatkarīgu pētniecību pesticīdus nesaturošas lauksaimniecības jomā”:

4.3.1. EESK norāda uz ziņojumu, ko sagatavojuši 300 eksperti no 23 dalībvalstīm, kuri ir izanalizējuši jaunās KLP iespējamo ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un atjaunošanu⁽²³⁾. Zinātniekiem ir konkrēti priekšlikumi, kā uzlabot KLP ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un atbalstīt lauksaimniekus šajā pārkārtošanās procesā. EESK iesaka EK un dalībvalstīm tos izmantot, lai iedvesmotos, reformējot KLP, kas ir spēcīgs lauksaimniecības reformu instruments.

4.3.2. Tomēr EESK uzskata, ka agroekoloģisko pārkārtošanos un bioloģiskās daudzveidības uzlabošanu nevar īstenot vienīgi no Briseles, izmantojot KLP, un uzsver arī vietējā līmeņa nozīmi. Lai pielāgotos reģionu īpatnībām, ir jāizstrādā arī vietējie risinājumi sadarbībā ar lauksaimniekiem un zemes īpašniekiem.

4.3.3. Turklāt EESK vēlas uzsvērt savu apņemšanos meklēt efektīvas alternatīvas, lai neviens lauksaimnieks nepaliktu bez risinājuma. Tāpēc Komiteja vēlētos, lai vairāk tiktu rosināta precīzā lauksaimniecība, digitālā lauksaimniecība, biokontrolē, robotika, kā arī agroekoloģija un lai tiktu paredzēts atbilstošs finansējums, kas ļautu attīstīt pētniecību, īstenot inovācijas un palīdzēt nozarēm un lauksaimniekiem tās ieviest.

4.3.4. EESK atzīst, ka biškopība daudzās dalībvalstīs ir svarīga ekonomikas nozare, kas veicina lauku attīstību un novērš lauku depopulāciju. Ņemot vērā medus ražošanas deficītu Eiropā, būtu jāpastiprina atbalsts biškopībai un medus un citu stropu produktu (putekšņu, vaska, peru pieniņa utt.) ekonomiskā potenciāla izmantošanai, lai saglabātu profesionālu un videi draudzīgu biškopību, kas spētu apmierināt Eiropas medus patēriņa vajadzības. EESK uzsver, ka lauksaimniekiem svarīgi ir apvienoties arodbiedrībās, lai uzlabotu savstarpējo koordināciju un veiksmīgāk aizstāvētu Eiropas biškopju intereses. Konkrēti Komiteja vēlas, lai EK izmantotu iespēju nākotnē paredzēto medus direktīvas pārskatīšanu un stiprinātu medus etiķetēšanu un izsekojamību ar mērķi efektīvāk cīnīties pret krāpšanu un importu no trešām valstīm, kuras neievēro mūsu standartus un vājina Eiropas medus ražošanu.

⁽²¹⁾ EFSA, 2022, *Recueil des initiatives agricoles favorables aux pollinisateurs* (Apkopojums par apputeksnētājiem labvēlīgām lauksaimniecības iniciatīvām).

⁽²²⁾ Dānijas Lauksaimniecības un pārtikas padome, 2018, *10 bee-friendly recommendations for your farm* (10 bitēm draudzīgi ieteikumi jūsu saimniecībai).

⁽²³⁾ Pe'er, G. un citi, 2022, *How can the European Common Agricultural Policy help halt biodiversity loss? (Kā Eiropas Kopējā lauksaimniecības politika var palīdzēt apturēt biodaudzveidības izzušanu?) Recommendations by over 300 experts* (Vairāk nekā 300 ekspertu ieteikumi).

4.3.5. Visbeidzot panākt, lai agroekoloģiskā pārkārtošanās kļūtu pieņemama Eiropas lauksaimniekiem, EESK iesaka EK ātri konkretizēt standartu savstarpīgumu un tādējādi ierobežot konkurences izkropļojumus ES lauksaimniekiem.

Briselē, 2022. gada 15. decembrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja*
Christa SCHWENG
